

Art. 1. Rząd ZSRR uznaje, że traktaty radziecko-niemieckie z roku 1939 dotyczące zmian terytorialnych w Polsce, utraciły swoją moc. Rząd Polski oświadcza, że Polska nie jest związana żadnym układem z jakimkolwiek trzecim państwem, zwróconym przeciwko ZSRR.

Art. 2. Po podpisaniu tego układu zostaną przywrócone stosunki dyplomatyczne między obydwojema rządami, po czym natychmiast nastąpi wymiana ambasadorów.

Art. 3. Oba rządy zobowiązują się wzajemnie do udzielenia sobie wszelkiego rodzaju pomocy i poparcia w obecnej wojnie przeciw hitlerowskiemu Niemcom.

Art. 4. Rząd ZSRR wyraża swoją zgodę na utworzenie na terytorium ZSRR Armii Polskiej, której dowództwo będzie mianowane przez rząd Polski w porozumieniu z rządem ZSRR. Armia Polska na terytorium ZSRR podlegać będzie w sprawach operacyjnych Naczelnemu Dowództwu ZSRR, w skład którego wejdzie przedstawiciel Armii Polskiej. Wszystkie szczegóły dotyczące organizacji dowództwa i użycia tej siły zbrojnej będą ustalone późniejszym porozumieniem [...].

1. *Dokonaj identyfikacji tekstu.*
2. *W jakich okolicznościach został podpisany ten układ?*
3. *Jakie sprawy znalazły regulację w układzie?*

Ad. 1. Układ pomiędzy rządem RP a rządem ZSRR, Londyn 30 lipca 1941 r. Nazwa potoczna układu „Układ Sikorski – Majski” (ambasador ZSRR w Wielkiej Brytanii).

Ad. 2. 22 czerwca 1941 r. nastąpiło uderzenie III Rzeszy na ZSRR. Polska i ZSRR znalazły się razem w stanie wojny z Niemcami, lecz nie było między nimi stosunków dyplomatycznych, po inwazji ZSRR na Polskę 17 września 1939 r. Rząd brytyjski (premier W. Churchill) zaraz po ataku niemieckim zadeklarował sojusznicze stosunki z ZSRR i podpisał stosowny układ. Dyplomacja brytyjska (A. Eden) wywierała stały nacisk na rząd gen. Sikorskiego, aby podpisał on układ z ZSRR. Układ mógł zmienić tragiczne losy setek tysięcy obywateli RP zesłanych w głąb ZSRR oraz ok. 250 tys. polskich żołnierzy „internowanych” w ZSRR.

Ad. 3. Postanowienia układu:

1. Uznanie przez ZSRR nieważności zawartych w 1939 r. traktatów z Niemcami, dotyczących rozbioru Polski (25 sierpnia i 28 września – w układzie są one określone jako „dotyczące zmian terytorialnych w Polsce”).

2. Zapewnienie przez rząd RP, iż nie jest związany żadnym traktatem wymierzonym przeciwko ZSRR.

3. Następuje przywrócenie stosunków dyplomatycznych pomiędzy sygnatariuszami układu i natychmiastowa wymiana ambasadorów.

4. Wzajemne zobowiązanie do udzielenia sobie wszelkiej pomocy w walce z III Rzeszą.

5. Tworzenie na terytorium ZSRR Armii Polskiej (z jeńców polskich w ZSRR):

- a) dowództwo mianowane przez rząd RP w porozumieniu z rządem ZSRR,
- b) operacyjna podległość Armii Polskiej Naczelnemu Dowództwu ZSRR,
- c) przedstawiciel Armii Polskiej w Naczelnym Dowództwie ZSRR,
- d) zawarcie szczegółowego porozumienia wojskowego (organizacja dowództwa, zasady użycia Armii Polskiej).